

Sygn. akt IX U 538/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy _____ w Gliwicach Wydział IX

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mariola Łącka
Protokolant:	Joanna Metera

przy udziale ./.

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2018 r. w Rybniku

sprawy z odwołania G. K. (K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek odwołania G. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 9 lutego 2018 r. Znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej prawo do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla w wymiarze 2,5 tony rocznie za 2018r.

Sędzia

Sygn. akt IX U 538/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 lutego 2018r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w R. odmówił ubezpieczonej G. K. wypłaty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za 2018 rok, ponieważ pełna wartość deputatu została uwzględniona w podstawie wymiaru świadczeń.

Ubezpieczona złożyła odwołanie od powyższej decyzji kwestionując stanowisko organu rentowego. Wskazała, iż jej zmarły mąż B. K. był uprawniony do deputatu węglowego w wymiarze 2,5 tony rocznie.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji.

Sąd w toku postępowania dowodowego ustalił, co następuje:

Ubezpieczona G. K. od dnia 10.03.1995r. jest uprawniona do renty rodzinnej po zmarłym mężu B. K., byłym pracowniku Przedsiębiorstwa (...) w R., który od 16.01.1964r. był uprawniony do renty z tytułu wypadku przy pracy w (...) R., a od 01.01.1995r. do emerytury.

Decyzją z dnia 11.12.2007r oraz z dnia 23.01.2009r. organ rentowy odmówił ubezpieczonej prawa do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla za lata 2004-2005.

W dniu 16.01.2018r. ubezpieczona złożyła wniosek o wypłatę ekwiwalentu za 2018r.

W rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję opisaną na wstępie.

dowód: akta organu rentowego

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 1 ustawy z dnia 06.07.2007r o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstwa robót górniczych / Dz. U. Nr 147 poz. 1031 / ustawa określa zasady i sposoby realizacji uprawnienia do ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla zwanego dalej "ekwiwalentem" przysługującego osobom uprawnionym z przedsiębiorstw robót górniczych za okres od 01.01.2002r.

W art. 2 pkt. 1 i 2 ustawy zawarte są definicje osoby uprawnionej i przedsiębiorstw robót górniczych. W świetle powyższego przepisu przedsiębiorstwem robót górniczych jest przedsiębiorstwo prowadzące roboty górnicze pod ziemią związane z budową, utrzymaniem

i likwidacją zakładu górniczego. Przedsiębiorstwo (...) w R. jest takim przedsiębiorstwem, gdyż już sama nazwa wskazuje, że do zakresu jego działalności należało wykonywanie prac górniczych pod ziemią i ta okoliczność nie jest przez organ rentowy kwestionowana.

Stosownie zaś do art. 2 pkt. 1 powołanej wyżej ustawy osobami uprawnionymi są:

emeryci i renciści, którzy pobierali bezpłatny węgiel w naturze z przedsiębiorstw robót górniczych,

osoby, które na emeryturę lub rentę przeszły z przedsiębiorstw robót górniczych,

wdowy, wdowcy i sieroty mające ustalone prawo do renty rodzinnej po byłych pracownikach przedsiębiorstw robót górniczych

uprawnieni do bezpłatnego węgla na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Zakładów Górniczych z dnia 21.12.1991r, którzy uzyskali emeryturę lub rentę przed dniem 01.07.2007r, a po dniu 31.12.2001r nie pobierali ekwiwalentu.

W powyższym Układzie w art. 22 uregulowano, że emerytom i rencistom oraz wdowom, wdowcom i sierotom uprawnionym do renty rodzinnej po pracowniku przysługuje bezpłatny węgiel w naturze z tym, że dopuszczono możliwość wypłaty deputatu węglowego w ekwiwalencie pieniężnym.

Na podstawie protokołu dodatkowego nr 7 z dnia 21.11.1995 r. uprawnieniami do bezpłatnego węgla objęto także emerytów i rencistów zamieszkałych w kraju, których uprawnienia powstały na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla Przemysłu Węglowego

z dnia 01.02.1980 r., i którzy korzystali z nich w dniu 25.11.1995 r.

Protokołem tym wprowadzono także do Układu art. 44¹ o treści „od dnia 26 listopada 1995 r. postanowienia art. 22 nie dotyczą jednostek, które do dnia 25 listopada 1995 r.

w swoich zakładowych układach zbiorowych pracy odstąpiły na podstawie art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw /Dz.U. Nr 113, poz. 577 ze zm./ od stosowania świadczeń, o których mowa w art. 22 ust. 2 pkt. 1 w wymiarze i na zasadach określonych w Układzie Zbiorowym Pracy dla PW

z dnia 1 lutego 1980 r. „

W dniu 17.11.1995 r. zawarto aneks nr 2 do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Przedsiębiorstwa(...) w R. obowiązującego od 26.11.1994 r. na mocy, którego od dnia 01.01.1996 r. zaprzestano wydawania węgla w naturze lub jego pieniężnego ekwiwalentu osobom uprawnionym do jego otrzymywania na podstawie ust. 9,10,11,12 i 17 Załącznika Nr 12 w sprawie zasady realizacji deputatu węglowego ww Układu.

Aneks ten został zarejestrowany przez Okręgowego Inspektora Pracy w K.

z dnia 04.01.1996 r.

Zgodnie z art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o zmianie ustawy Kodeks pracy

i niektórych ustaw /Dz.U. z 1994 r. Nr 113, poz. 547/ strony uprawnione do zawarcia zakładowego układu zbiorowego pracy mogły do dnia 25.11.1995 r. zawrzeć porozumienie

w kwestii włączenia uprawnień i świadczeń unormowanych w ponadzakładowym układzie zbiorowym pracy zawartym przed 01.01.1987 r., albo o odstąpieniu od ich stosowania.

Z aneksu Nr 2 z dnia 17.11.1985 r. do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Przedsiębiorstw (...) w R. nie wynika by zostało między dyrekcją zakładu a związkami zawodowymi zawarte porozumienie, o którym mowa w cytowanym wyżej art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 29.09.1994 r.

Że do zawarcia takiego porozumienia nie doszło potwierdza również Okręgowy Inspektor Pracy w K..

W treści § 1 tego aneksu podano, że zaprzestaje się wydawania deputatu węglowego lub jego pieniężnego ekwiwalentu zarówno emerytom i rencistom, którzy byli do niego uprawnieni w wysokości 3 ton rocznie jak i tym byłym pracownikom, którzy otrzymali bezpłatny węgiel w naturze w wysokości 2,5 tony rocznie.

Według zeznań sygnatariuszy aneksu Nr 2 z dnia 17.11.1995 r. S. R. – dyrektora (...) z 1995 roku, J. K. – przew. Związku Zawodowego (...), K. P. – przew. Związku Zawodowego (...) i H. N. – przew. Związku Zawodowego (...) celem podpisania aneksu dotyczącego zaprzestania wydawania deputatu węglowego dla emerytów i rencistów była poprawa ekonomicznej sytuacji (...). W tym czasie przedsiębiorstwo zatrudniało ok. 2300 pracowników, na co przypadało ok. 2500 emerytów z zakładu. Od 1989 roku postępująca restrukturyzacja górnictwa i zmniejszone zapotrzebowanie na usługi górnicze obniżyło rentowność przedsiębiorstwa, które było zagrożone zwolnieniami. W celu utrzymania zatrudnienia doszło do podpisania aneksu Nr 2 z dnia 17.11.1985 r., który w zamierzeniu miał obowiązywać czasowo, aż do poprawy kondycji finansowej firmy, stąd też nie określono terminu przywrócenia wydawania deputatu. Intencją sygnatariuszy nie było wypowiedzenie Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Przedsiębiorstwa (...) w R., a jedynie czasowe zawieszenie jego postanowień.

To uregulowanie nie mogło odnieść żadnych skutków prawnych wobec emerytów

i rencistów, którzy prawo do bezpłatnego węgla w ilości 3 ton nabyli na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Zakładów Górniczych z dnia 21.12.1991 r. /tj. przeszli na emeryturę lub rentę po 01.01.1992 r./, gdyż zgodnie z art. 241⁽²⁶⁾ kp postanowienia układu zakładowego nie mogą być mniej korzystne niżeli postanowienia

układu ponad zakładowego. Pogląd taki wyraził Sąd Apelacyjny w Katowicach w orzeczeniu z dnia 20.05.2008 r. sygn. akt III AUa 282/08.

W ocenie Sądu Okręgowego skoro strony uprawnione do zawarcia zakładowego układu zbiorowego pracy nie zawarły formalnego porozumienia o odstąpieniu od stosowania uprawnień i świadczeń określonych w układach zbiorowych pracy zawartych przed dniem 01.01.1987 r. w trybie art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 29.09.1994 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw /Dz.U. Nr 113, poz. 547/ to aneks Nr 2 z dnia 17.11.1985 r. do Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Przedsiębiorstw (...) w R. nie może być uznany za skutecznie prawne odstąpienie od stosowania świadczeń, o których mowa w art. 22 ust. 1 pkt. 1 w wymiarze i na zasadach określonych w Układzie Zbiorowym Pracy dla PW z dnia 01.02.1980 r.

Odmienne uregulowania zawarte w powołanym wcześniej aneksie nr 2 do zakładowego układu zbiorowego pracy w świetle art. 241²⁶ kp jako mniej korzystne nie wywołują skutków prawnych.

Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 20.05.2008 r. sygn. akt III AUa 282/08 przyjął, że za zaspokojenie roszczenia w rozumieniu powołanego przepisu należy uznać wypłatę przez byłego pracodawcę deputatu węglowego w naturze lub jego ekwiwalentu pieniężnego oraz wypłatę przez organ rentowy ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla np. w wykonaniu wyroku sądowego. Niezasadna była zatem zaskarżona decyzja z dnia 14.01.2011r., w której ZUS o/R. odmówił ubezpieczonej prawa do wypłaty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla gdyż ubezpieczonej uwzględniono w podstawie wymiaru świadczeń rentowych pełną wartość deputatu węglowego. Wliczenie pełnej wartości deputatu węglowego do podstawy wymiaru świadczenia nie może być uznane za zaspokojenie roszczeń z tytułu prawa do bezpłatnego węgla w rozumieniu art. 3 ust. 1 ww ustawy.

Mając więc powyższe na uwadze Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję przyznając ubezpieczonej prawo do ekwiwalentu pieniężnego za 2018 rok z tytułu prawa do bezpłatnego węgla w wymiarze 2,5 tony rocznie.

Sędzia